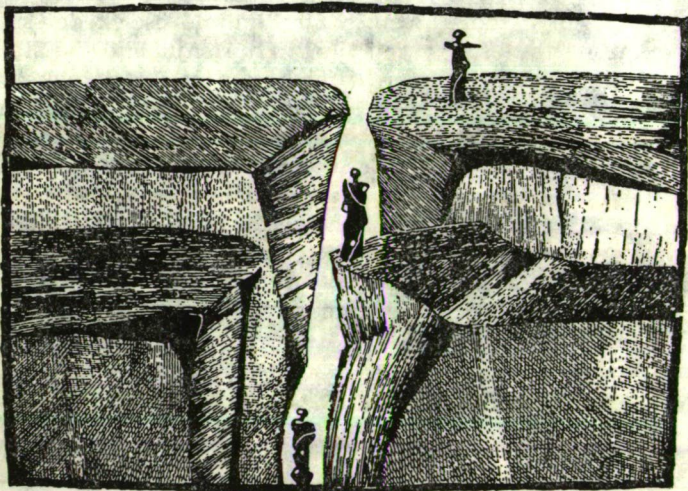

terméketlenségével inkább csak gátja az újabb könyvek megszületésének. Az ő misztikája fekete lánggal ég. Ellenpontja Celina, Mickiewicz felesége, akinek viszont évai szerep jár a róla szóló elbeszélésekben: ő viszi tovább az életet. Sajátos, hogy ez az elbeszélés szempontjából is létfontosságú karakter az, aki a téboly jegyeit magán hordozza. Sem Celina, sem a többi — nincs sok — nőalak nem hordozza nemének a nem a végleteket jelző archetipikus vonásait. Az elbeszélő mintha szándékoltan antifeminista megjegyzésekkel figyelmeztetne arra, hogy az általa élénk tárt világ e szempontból is hiányos, iszonyatosan embertelen, akarom mondani, asszonytalan. De minek is ide az életet továbbvivő nőalak — ez nem fejlődésregény, nem családrégény, ahol az anya és a szerelmes nő figurái lényegiek. Ez kommentár. Épp azt kommentálja, hogy az előbbiek talán nem lehetségesek. Aggodalomra igazából semmi ok, mert mi, az olvasók saját életünkből bizvást odailleszthetjük a Teremtés hiányait, és így a könyv által okozott zavart majd a mi életünk harmóniája küszöböli ki. Talán az olvasóval is tréfál az elbeszélő szövege? Talán ez a könyv nem is a bibliai szöveg apropóján írt midrás, hanem a Kegyes Olvasó élete történetének a kommentárja? Bizony e lehetőség nincs kizárva. Az elbeszélő maga többször megmutatja, hogy ő inkább olvasó, szövegek olvasója, és amit mi 1990-ben olvasunk, az nem biztos, hogy a Spiró György néven nevezett elbeszélő kommentárja a világokról, hanem lehet, hogy az általa ismertett szövegek megmutatása azon apropóból, hogy azok elmondják, amit az őket élénk táró személyiségről el nem lehet mondani.

A Fiú elmegy, meg ugyan nem feszíti senki. Keményen dolgozik, Albion ködös. Meggazdagszik. Megnyugszunk? Hogy legalább ő! Érzéseinket, kéte-lyeinket, fölháborodásunkat a líra lengyel sorai magasztosítják föl. Meglel-tem őt.

Szerencsére nem tudok lengyelül. (*Arkádia—Szépirodalmi Könyvkiadó, 1990.*)

ZSÉLYI FERENC

SZENTI ERNŐ GRAFIKÁJA